

שאלות תרגול - ירושה א'

1. משה ויעל, בעל ואישה, חתמו בשנת 2010 על צוואה הדדית שעל פיה כל אחד מהם מוריש את רכושו ישירות לילדיהם בחלקים שווים בין הילדים. יעל נפטרה בשנת 2012 ועיזבונה עבר על פי הצוואה ההדדית לילדי הצדדים בחלקים שווים. לאחר פטירתה של יעל החליט משה לשנות את צוואתו.
האם צוואתו החדשה תקפה?

- א. לא, מכיוון שהוא לא ירש את אשתו ולכן אינו יכול להשיב את אשר ירש.
- ב. לא, מכיוון שאשתו נפטרה ועם פטירתה פקעה זכותו לשנות את צוואתו.
- ג. כן, ובלבד שהירשים יהיו הילדים (גם אם לא בחלקים שווים).
- ד. כן, אלא אם הצדדים הגבילו את זכותם לשנות את הצוואה ההדדית לאחר פטירת הראשון.

2. ראובן, תושב ישראל, היה נשוי לדפנה במשך 35 שנה. מנישואים אלו נולדו להם בנם שמעון, אשר הלך זה מכבר לבית עולמו והותיר אחריו את לוי, נכדם של ראובן ודפנה. ראובן נפטר ולא הותיר אחריו צוואה. כל נכסיו של ראובן בישראל.
כיצד יחולק העיזבון של ראובן?

- א. דפנה תזכה בכל העיזבון. רק אם נותרו ילדים על דפנה לחלוק עימם את העיזבון חצי בחצי.
- ב. דפנה ולוי יתחלקו בכל העיזבון חצי בחצי.
- ג. דפנה תיטול את המיטלטלין השייכים למשק הבית המשותף, לרבות מכונית הנוסעים, ותיטול משאר העיזבון שני שלישים, בעוד לוי הנכד ייטול שליש.
- ד. דפנה תיטול את המיטלטלין השייכים למשק הבית המשותף, לרבות מכונית הנוסעים, ותיטול משאר העיזבון מחצית, בעוד לוי הנכד ייטול מחצית.

קראו את הקטע שלהלן הושיבו לשאלות שאחריו (3-6):

[א] יעקב, יהודי תושב ישראל, התחתן בנישואים אזרחיים במקסיקו עם מאשה, נוצרייה תושבת ישראל, והנישואים נרשמו בישראל. לבני הזוג נולד בן אחד בישראל בשם יצחק. כשמלאו לבנם 18 שנים, עזב יעקב את הבית ועבר לגור עם חברתו לחיים באותם ימים, ישראלה, בחורה הצעירה ממנו בעשרים וחמש שנים. ליעקב וישראלה נולדה בת משותפת בשם יעלה כשנה לאחר מכן. יעקב ניתק כל קשר עם מאשה ויצחק עם מעברו לגור עם ישראלה.

[ב] שמונה שנים לאחר תחילת החיים המשותפים של יעקב וישראלה, חלה יעקב בניזון שרירים. ישראלה המליצה לו להפקיד זרע בבנק הזרע טרם מצבו יוחמר עם הוראה שרק היא יכולה לעשות שימוש בזרע לשם הפרייה חוץ-גופית על מנת להביא לעולם ילד משותף בעתיד. יעקב עשה כן. מצבו התדרדר במהירות והוא אושפז בבית חולים כאשר אינו יכול להזיז איבר בגופו פרט למצמוצים בעינו.

[ג] לאחר מספר חודשים של אשפוז, כשמצבו הוחמר, בעת ביקור של ישראלה ויעלה אצל יעקב בבית החולים, הציעה לו ישראלה לכתוב צוואה. אחות המחלקה כתבה על נייר את אשר הציעה לו לכתוב, כשהיא מקבלת את אישורו לכל סעיף בתשובות של "כן" ו-"לא" באמצעות מצמוצי עינו. הצוואה קבעה כדלקמן: "ישראלה תקבל את כל רכושי, פרט לקרן ההשתלמות שעל שמו – לא משנה גובה הזכויות הכספיות בה – אשר תועבר לילדי, 100,000 ₪ שיועברו לילדי, ומיליון ₪ אשר יועבר לחשבון בנק על שמה של ישראלה ובבעלות מלאה שלה. לאחר מותה יועבר סכום זה לבני יצחק". לאחר כתיבת הצוואה ולפי בקשתו המפורשת, החזיקה האחות המחלקה את ידו והחתימה אותו על המסמך – גם בחתימה וגם בטביעת אצבע. האחות ורופא תורן, שנכחו במקום כל העת, חתמו גם הם ואישרו כי "המצווה הצהיר בפניהם שזה רצונו וחתם כדיו".

[ד] לאחר כחודשיים נפטר יעקב. למרות האבל ובגלל רצונו העמוק של יעקב, החלה ישראלה בהליכים של הפרייה חוץ-גופית, ולאחר שלושה חודשים הצליחה להיכנס להיריון מהפרייה זו. בתום תשעה חודשים נולד בנם של ישראלה ויעקב, ונקרא שמו חיים.

3. בהינתן שפסקה א' היא קטע יחיד, במותו של יעקב שנתיים לאחר עזיבתו ללא צוואה – מי יורשיו?

- א. מאשה ויצחק בלבד.
- ב. מאשה, יצחק ויעלה.
- ג. מאשה, יצחק וישראלה.
- ד. לפי סעיף 55 לחוק הירושה, ישראלה מחצית וילדיו מחצית.

4. בנוגע לצוואה בקטע, איזה מהמשפטים הבאים הוא נכון?

- א. לפי סעיף 23 לחוק מדובר על צוואה בעל פה, "שכיב מרע", ולפי סעיף 25 לחוק ניתן להתגבר על פגמים בצוואה בעל פה וניתן לקיימה למרות פגמים אלו.
- ב. לפי סעיף 23 לחוק מדובר על צוואה בעל פה, "שכיב מרע", ולפי סעיף 25 לחוק לא ניתן להתגבר על פגמים בצוואה בעדים, ולכן לא ניתן לקיימה.
- ג. לפי סעיף 20 לחוק מדובר על צוואה בעדים, ולפי סעיף 25 לחוק ניתן להתגבר על פגמים בצוואה בעדים ולכן ניתן לקיימה למרות פגמים אלו.
- ד. לפי סעיף 20 לחוק מדובר על צוואה בעדים, ולפי סעיף 25 לחוק לא ניתן להתגבר על פגמים בצוואה בעדים ולכן לא ניתן לקיימה.

5. בהינתן שיעקב הכניס סעיף לצוואה החוקית שבנו יצחק יקבל את חלק בשיעורים של 1000 ₪ לחודש "עד אשר ייוולד לו צאצא, בן או בת", איזה מהמשפטים הבאים נכון?

- א. מדובר על "יורש פסול", אשר ניתן על קשר עם אביו.
- ב. מדובר על חלוקה לא אפשרית, בהתחשב שיצחק לא קיבל סכום כסף ישיר.
- ג. מדובר על "יורש על תנאי דוחה", חוקי ותקין.
- ד. מדובר על "יורש על תנאי מפקיק", אך ללא הוראה למי יועבר חלקו לאחר מכן.

6. בהנחה כי הצוואה המופיעה בקטע היא חוקית לחלוטין ומוטבי הקרן הם "על פי דין", מי יורשיו של יעקב (מבלי לציין את חלקם המפורש)?

- א. מאשה, יצחק, ישראלה, יעלה וחיים.
- ב. יצחק, ישראלה, יעלה וחיים.
- ג. יצחק, ישראלה ויעלה.
- ד. ילדיו בלבד: יצחק, יעלה וחיים.

7. אבי הוא בנו של רון מחוץ לנישואים. עם מותו של רון התגלה כי הוא לא הותיר אחריו צוואה. לרון ארבעה ילדים מנישואיו עם בטי אשר נפטרה לפניו.
מה הדין?

- א. היות והדין האישי לא חל עליו אבי אינו זכאי לרשת את רון.
- ב. אבי אינו זכאי לרשת את רון.
- ג. העיזבון יחולק בין חמשת ילדיו של אבי בחלקים שווים.
- ד. העיזבון יחולק בין ארבעת ילדיו של אבי מנישואיו וככל שאבי יגיש בקשה לרשת בית דין רבני ידון בכך.

8. רונן ערך צוואה כשנתיים לפני מותו בה הוריש את עיזבונו לשתי בנותיו ונכדתו, לילי, בחלקים שווים. שלומית, אחת מבנותיו גלתה את צוואתו בעת שהיה מאושפז בבית החולים ולקחה אותה לביתה על מנת שלא תתגלה. משנפטר, ירשו היא ואחותה, דינה, את עיזבונו בחלקים שווים אך מיד לאחר מכן גילתה לילי את הצוואה בבית של שלומית והבינה מה התרחש.
מה הדין?

- א. ככל ששלומית תורשע בהעלמת הצוואה היא פסולה מלרשת.
- ב. שלומית, דינה וילי ירשו כל אחת את חלקה בעיזבון.
- ג. היות ועיזבונו של רונן חולק כבר על פי הדין, לילי לא תקבל את חלקה בעיזבון.
- ד. היות ושלומית העלימה את צוואתו של רונן, שלומית, היא פסולה מלרשת.

9. משה נפטר במפתיע והותיר אחריו אישה ושלושה ילדים מנישואים קודמים. אשתו טוענת כי היא בהריון ולכן ילדם העתידי אף הוא זכאי לרשת.
מה הדין?

- א. לילד העתידי אין זכויות כיורש של משה.
- ב. ככל שהילד ייוולד תוך 300 יום ממותו של משה יש לו זכויות כיורש.
- ג. ככל שהילד ייוולד תוך 200 יום ממותו של משה יש לו זכויות כיורש, אלא אם כן יוכח שהורתו הייתה לאחר מכן.
- ד. הילד העתידי הוא יורש ככל היורשים.